

13.06.2017

Sisäministeriö
Hallinto- ja kehittämisosasto

Lausuntopyyntö 19.4.2017

Poliisiosaston lausunto

Sisäministeriön hallinto- ja kehittämisosasto on pyytänyt poliisiosaston lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Sisäministeriön poliisiosasto on pyytänyt asiasta Poliisihallituksen lausunnon. Pohan lausunto sisältyy tähän lausuntoon. Sisäministeriön suunnitteluyksikkö on pyytänyt asiasta myös poliisiosaston lainsäädäntöyksikön lausunnon.

Uudella lailla oikeudenkäyntiasioista hallintoasioissa korvattaisiin voimassa oleva hallintolainkäyttölaki (586/1996). Lisäksi ehdotetaan muutoksia 50 muuhun lakiin. Merkittävä muutos olisi, että haettaessa muutosta hallinto-oikeuden päätökseen korkeimmalta hallinto-oikeudelta muutoksenhaku edellyttäisi lähtökohtaisesti valituslupaa. Jatkossa tulisi säätää poikkeuksista ehdotettuun valituslupasääntelyyn. Myös hallintopäätöksen tehneellä viranomaisella olisi mahdollisuus valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä KHO:hon, jos hallinto-oikeus on muuttanut viranomaisen päätöstä tai kumonnut sen. Hallitusohjelman mukaisesti muun muassa lyhennetään tuomioistuinten käsittelyaikoja muun muassa kehittämällä korkein hallinto-oikeus aidoksi ennakkoratkaisutuomioistuimeksi.

Hallituksen esityksen liitelakilistassa ei ollut poliisiosaston valmisteluvastuulla olevia lakeja.

Poliisiosasto lausuu kysymyksiin vastaten seuraavaa lausuntopyynnön vastausmallin mukaisesti.

Miten esityksessä on saavutettu muussa lainsäädännössä tapahtuneet muutokset ja muut uudistustarpeet huomioon ottaminen?

Esitys selkeyttää ja nykyaikaistaa sääntelyä, mutta samalla tehostaa oikeudenkäyttöä. Lisäksi esityksen mukaisesti viranomaisten ratkaisukäytännöt voivat selkiintyä, yhtenäistyä ja parantua laadullisesti, kun viranomaisia vaaditaan aktiivisesti osallistumaan prosessiin ja toisaalta ylimmältä oikeusasteelta voidaan saada linjaratkaisuja. Lisäksi muutoksilla selkeytettäisiin hyvin viranomaisen asemaa ja velvollisuuksia oikeudenkäynnissä hallinto-oikeudessa.

1 luku (Yleiset säännökset)

Hyvä ja kannatettava esitys. Esitys nykyaikaistaa sääntelyä, mutta samalla tehostaa oikeudenkäyttöä.

2 luku (Valitus hallintopäätöksestä)

Esitetyn lisäksi asianosaisen ei tulisi saada tuoda enää hallinto-oikeudessa uusia perusteluita esille. Asianosainen tulisi velvoittaa esittämään asiaan kuuluva selvitys jo viranomaisen ensi vaiheen päätöksenteossa, jotta viranomainen voi ratkaista asian tietäen kaikki asiaan vaikuttavat seikat.

Nykyisen lain mukaan selvityksen voi esittää ensimmäisen kerran vasta hallinto-oikeudelle ja tämä on omiaan lisäämään ns. turhia muutoksenhakuja, mikä lisää viranomaisten moninkertaista työtä.

13.06.2017

Onko 2 luvun 5 § riittävän yksiselitteinen ja täsmällinen?

Esityksen perusteella sähköinen asiointi lisääntyy, ja se kattaa myös sähköisen lupamenettelyn ja lupa-asioista valittamisen, mikä on Poliisihallituksen ja sisäministeriön poliisiosaston mielestä on hyvä asia.

Asiakokonaisuuden yhdistäminen hallinto-oikeudessa? (2 luvun 6 §)

Kannatetaan.

3 luku (Valituksen tekeminen)

Esitys on kannatettava. Lainvastaiseen päätökseen liittyy kattavasti myös hallintolain kuulemisvelvoitteiden laiminlyömiseen liittyvät tilanteet.

4 luku (Muu hallintolainkäyttöasia)

Ei lausuttavaa.

5 luku (Puhevalta ja avustajan tai asiamiehen käyttäminen)

Ei lausuttavaa.

6 luku (Asian käsittely ja selvittäminen)

Kannatettava esitys.

Mitä mieltä olette päätöksen tehneen viranomaisen velvollisuudesta antaa tuomioistuimen pyynnöstä lausunto sakon uhalla?

Poliisihallitus ja sisäministeriön poliisiosasto katsovat, että välttämättä tällaiselle viranomaiselle kohdistuvaan sakon uhkaan ei ole tarvetta. Voidaan katsoa, että viranomaisen asianomaisen virkamiehen tehtäviin kuuluu vastata pyyntöön asianmukaisesti, jos hallinto-oikeus sitä pyytää.

Jos kuitenkin jostain syystä virkamies jättäisi tai kieltäytyisi antamasta lausuntoa, voitaisiin tällaiseen toimimattomuuteen puuttua tehokkaasti esim. hallinto-oikeuden taholta osoittamalla uusi pyyntö virastolle tai virkamiehen esimiehelle. Tällainen viranomaisen vastaamattomuus ei todennäköisesti ole ainakaan mikään merkittävä ongelma.

Lisäksi mahdollinen hallinto-oikeuden suullinen käsittely, johon virkamieskin voidaan jo nykyisten säädösten puitteissa kutsua sakon uhalla, voidaan järjestää, joten tämäkin huomioiden tarve erilliselle sanktiosääntelylle näyttää tarpeettomalta.

Säännös selvityksen rajoittamisesta (12 §)

Kannatetaan.

Suullinen valmistelu (13 §)

Kannatetaan.

Tarkastus (15 §)

Kannatetaan.

Mitä mieltä olette ehdotuksesta järjestyssakon tuomitsemisesta tuomioistuimenarvoa loukkaan kirjallisen aineiston toimittamisen perusteella?

Kannatettava esitys.

Pitäisikö tuomioistuimen varoittaa kirjallisen aineiston toimittajaa ennen sakon tuomitsemista?

13.06.2017

Tämä ei olisi välttämätöntä, koska prosessi pitkittyisi entisestään. Mutta näissä tapauksissa loukkaukselle voisi asettaa jonkin korotetun kynnyksen esim. "ilmeinen", jos se annettaisiin kuulematta.

7 luku (Suullinen käsittely)

Kannatettava esitys.

8 luku (Hallintotuomioistuimen päätöksenteko)

Kannatettava esitys.

9 luku (Tiedoksianto)

Kannatettava esitys.

Mitä mieltä olette ehdotuksesta, että ainoastaan velvoittavat päätökset, joiden tiedoksisäännöstä alkaa kulu muutoksenhaku-aika tai muu vastaanottajanoikeuteen vaikuttava määräaika, tulisi antaa tiedoksi todisteellisesti (1 §)?

Kannatettava esitys.

10 luku (Oikeudenkäyntikulut)

Kannatettava esitys.

11 luku (Päätöksen korjaaminen ja täydentäminen)

Kannatettava esitys.

Säännös päätöksen täydentämisestä olisi uusi (2 §)

Kannatetaan.

12 luku (Valitus hallintotuomioistuimen päätöksestä)

Ehdotuksen mukaan uudessa yleislaissa olisi pääsääntönä, että hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan (1 §). Tarvittaessa poikkeuksista säädettäisiin jatkossa erikseen. Ehdotus valituslupamenettelystä pääsääntönä poikkeaisi voimassa olevasta laista.

Kannatetaan.

Hallintopäätöksen tehneellä viranomaisella ei nykyisten yleissäännösten mukaan ole valitusoikeutta hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Viranomaiselle ehdotetaan valitusoikeutta tilanteessa, jossa ensi asteen hallintotuomioistuin on kumonnut sen päätöksen tai muuttanut sitä (3 §). **Ehdotus päätöksen tehneen viranomaisen valitusoikeudesta poikkeaisi voimassa olevasta laista.**

Kannatetaan.

Ehdotus lisäisi viranomaisten muutoksenhakuoikeutta, jota Poliisihallitus ja sisäministeriön poliisiosasto pitävät kannatettavana. Muutosta Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saisi hakea a) päätöksen tehnyt viranomainen (käytännössä aina) sekä b) muukin viranomainen, jos valittaminen on tarpeen valvottavana olevan yleisen edun vuoksi.

Näin ollen esim. poliisi voisi hakea hallinto-oikeuden päätökseen muutosta, jos taustalla on poliisin oma hallintopäätös ja lisäksi muulloinkin, jos tuo yleisen edun peruste täyttyy.

Ehdotuksen tullessa voimaan ehdotettu järjestelmä ei kuitenkaan tee osaltaan tarpeettomaksi erityislaissa esim. ampuma-aselaista tuttua valtioneuvoston toimintaa.

13.06.2017

Valitusoikeus on annettu näissä asioissa nimenomaisesti valtioneuvostolle. Sisäministeriön poliisiosasto katsoo, että jatkossakin Poliisihallitus hoitaisi keskitetysti tämän tyyppisen toiminnon, mikäli niin erityislaissa säädetään tai muutoin katsotaan toiminnan kannalta tarpeelliseksi. Näin ollen esimerkiksi ampuma-aselain muuttamiselle tältä osin ei sisäministeriön poliisiosasto näe tarvetta.

Poliisin lupatoimintoja on kehitetty määrätietoisesti vuodesta 2010 lähtien. Lupakäytäntöjen yhtenäisyys ja asiakkaiden yhdenmukainen oikeusturva eri puolilla Suomea ovat erityisen tärkeitä. Esimerkiksi nyt eduskunnassa käsiteltävänä olevassa ampuma-aselain muutoksessa ehdotetaan kotipaikkasidonnaisuutta poistettavaksi, mikä mahdollistaa sähköisen asioinnin laajemman käytön ja jatkossa myös asioiden keskittämisen tietyille laitoksille Poliisihallituksen niin nähdessä tarpeelliseksi. Tässä kriittisessä kehitysvaiheessa, kun ampuma-aselakia ollaan vasta muuttamassa ja yhtenäiset käytännöt ovat erityisen tärkeitä, ei ole järkevää poistaa Poliisihallituksen laadullisesti tärkeää valtioneuvostoa. Kokonaisuus tarvitsee ohjausta, joka on erityislaissa erityisesti kirjattu. Muutoksenhaku ja lausunnot hallinto-oikeuksille ovat olennaisen tärkeitä olla koordinoitusti laadittuja. Jatkossa toiminnan kehittyessä tilannetta ja valtioneuvoston purkamista voidaan pohtia tarvittaessa uudestaan.

13 luku (Ylimääräinen muutoksenhaku)

Kannatettava esitys.

Kantelu ylimääräisenä muutoksenhakeina ehdotetaan poistettavaksi.

Nykyiset kanteluperusteet yhdistettäisiin purkuperusteisiin (5 §). **Mitä mieltä**

olette ehdotuksesta?

Ei kommentoitavaa.

Luvussa ehdotetaan nimenomaista säännöstä ylimpien laillisuusvalvojen oikeudesta hakea purkua lainvoimaiseen päätökseen (6 §). **Mitä mieltä olette ehdotuksesta?**

Kannatettava esitys.

Ehdotuksen mukaan muun hakijan kuin viranomaisen olisi päätöksen purkamista koskevassa asiassa käytettävä lainoppinutta avustajaa (6 §). **Mitä mieltä olette ehdotuksesta?**

Kannatettava esitys.

14 luku (Päätöksen täytäntöönpano ja hallintotuomioistuimen väliaikaiset määräykset)

Kannatettava esitys.

15 luku (Voimaantulo)

Kannatettava esitys.

Lain voimaantulosäännöksen mukaan aiempi viittaus hallintolainkäyttölakiin tarkoittaisi jatkossa viittausta uuteen yleislakiin, jonka myötä tulee sovellettavaksi myös säännökset valituslupamenettelystä. Säännös koskee viittauksia, joissa säädetään hallintolainkäyttölain soveltamisesta kokonaisuudessaan. Perustelujen mukaan säännös, jonka mukaan hallinto-oikeuden päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölain säädetään, merkitsisi, että sovellettavaksi tulisivat myös uuden yleislain säännökset valituslupamenettelystä. Jos viittaus koskee hallintolainkäyttölain osittaista soveltamista, tulee esitysluonnoksen mukaan asianomainen lainsäädäntö erikseen tarkistaa vastaamaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain säännöksiä.

Poliisiosaston hallinnonalalla on lukuisissa laeissa viittauksia hallintolainkäyttölakiin joko lakiin kokonaisuudessaan tai esimerkiksi siten, että hallintolainkäyttölakiin kokonaisuudessaan on viitattu silloin, kun on kyse viranomaisen päätöksestä valittamisesta hallinto-oikeuteen, jonka lisäksi on määritetty, että valitettaessa hallinto-

13.06.2017

oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen vaaditaan valituslupa. Tämän lisäksi on jossain laeissa mainittu esimerkiksi, että valitus on käsiteltävä kiireellisenä tai esimerkiksi aikaisemmin mainittu ampuma-aselain erityissäännös Poliisihallituksen valitusoikeudesta. Sisäministeriön poliisiosaston käsityksen mukaan nämä erityissäännökset jäävät voimaan, kun kyse on erityislain säännöksestä. Hallituksen esityksen perusteella asia jää tulkinnanvaraiseksi ja asia kaipaisi tarkentavan maininnan.

Riippuen siitä miten asiaa tulkitaan, tulee poliisin toimialan lainsäädäntö käydä läpi. Tämä vaatii aikaa ja resursseja.

Ohessa esimerkkejä (ei kattava lista) poliisin hallinnonalan säädöksistä, joissa on erilaisia hallintolainkäyttölakia koskevia mainintoja: poliisilaki (872/2011) 5 luku 62 §, 8 luku 7 §, laki Poliisiammattikorkeakoulusta (1164/2013) 46 § 2 mom. ampuma-aselaki (1/1998) 118 §, ampumaratalaki (763/2015) 15 §, järjestyslaki (612/2003) 24 §, laki yksityisistä turvallisuuspalveluista (1085/2015) 110 §, laki poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta (841/2006) 17 luku 6 §, laki räjähteiden lähtöaineiden markkinoille saattamisesta ja käytöstä (653/2014) 11 §, rahankeräyslaki (255/2006) 30 §, passilaki (671/2006) 37 §, henkilökorttilaki (663/2016) 37 § ja viihdelaitelaki (164/1995) 16 §.

Poliisijohtaja Sanna Heikinheimo

Neuvotteleva virkamies Johanna Kari

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 13.06.2017 klo 13:35. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu HKO/Huvila

Tiedoksi SM/PO/LSY, Poha